

Ve jménu svaté a nerozdílné Trojice amen.

Otakar, z milosti Boží král český, vévoda rakouský a štýrský, markrabě moravský, na věky všem věrným Krista, kteří tento list uzří. Jsme podníceni, abychom se nejoddaněji podřídili, dali a splnili velkolepý slib Tvůrci a Vládcí všehomíra, pánu Bohu, jehož nejmocnější prozřetelnost učinila, abychom my, ve vznešenosti ustanovení, kteří spravujeme vládu, byli povýšeni ke své moci. K tomu i po právu jsme zavázáni. Věru ten, jenž nezavrhne mocné, přestože i on sám je mocný, také neopovrhne zbožnými dary mocných. A proto my, kteří máme z jeho milosti důstojenství našich předků, moc i plno bohatství, v oddanosti víře, již zamýšlíme odpovědět jeho štědrosti, rozhodli jsme se postavit klášter cisterciáckého řádu k jeho slávě i k počtě blažené a slavné Bohorodičky Marie pro vykoupení a spásu duše mé i našich předků. Také chceme z úcty ke svaté trnové koruně, aby byl onen klášter ode všech nazýván U Svaté Koruny. Jeho zřízení přidělujeme klášteru Svatého Kříže. Též za přítomnosti našich urozených a baronů jsme tomuto místu věnovali náš majetek Boletice, řečeným svobodným a slavným darováním. Meze těchto držav se v jižní části dotýkají hranic Německa, tam, kde prameny a řeky vplouvají s dešťovou vodou do našeho království. V západní části se rozprostírají až po Prachatice, k majetku vysehradského kostela i přes cestu, která jde z Pasova do našeho království. Dále se rozkládají až k potoku zvanému Olší, odtud až k potoku Cešin, odsud přes potoky Korenatec a Klopotný až k potoku Křemešný, od nich na sever přes potok Vadkovský k místu, kde potok Rapačov přitéká k hoře, která se nazývá Úhrb, z vrcholu této hory ke skále lidově zvané Psilepín, odtud přes vrcholky hor Bulový a Houba k hoře Na Kleti. Od ní hranice sestupují přes potok Houžný, obcházejí a zahrnují majetky zvané Křenov, Kladné, Záhorkov a Kájov tak, jak jsou meze těchto držav od starodávna přesné. Od nich se rozprostírají ve východní části k hoře, která se nazývá Hradiště, odtud obcházejí majetky Hirza a překračují řeku Vltavu k výše řečeným hranicím Německa. Vyjma vesnice Záhoří, kterou s přináležejícími poli a loukami pořídil Vítek od Sezemy a u níž je známo, že uprostřed od lesa nic nám nenáleží, cokoliv pojímají tyto hranice v polích, lesích, loukách, pastvinách, obdělávaných i neobdělávaných, vodách, vodních tocích, rybnících, rybářských místech, mlýnech, dolech nalezených i těch, co mají být objeveny, přímo se vším užitek země i s horou, které se říká Drslavův hrad, a se vším, co má být náležitě řečeno a v privilegiu napsáno pro svobodu mnichů a naplnění míru, jsme odevzdali vzpomenuť klášteru, také s plnou svobodou a soudnictvím, se kterými jsme my i naši předci vlastnili tento majetek bez jakéhokoliv odejmutí. Chceme, aby byl osvobozen a ochráněn od výběrů a trestání soudců, mincmistrů, celníků či od jakéhokoliv nepřátelství škůdců. Pročež ustanovujeme, aby žádný z našich soudců, mincmistrů či jakýchkoliv vilíků a úředníků na statcích řečeného kláštera se neodvažoval nějakým právem pro sebe něco vymáhat nebo uplatňovat nějaké násilí. Ale jestliže by zloděj či jakýkoliv provinilý byl dopaden ve zboží a v majetcích kláštera, jak páchá své zločiny, ať je potrestán jejich vlastním soudcem. A aby na nás byla u potomstva uchovávána doporučeníhodná paměť, že totiž dáváme na odiv naši

osobu s našimi lidmi a naše země se všemi náležitostmi za obranu zemí Rakous a Štýrska proti častým útokům pohanů a Uhrů, předali jsme našemu výše řečenému klášteru dvě vinice v Rakousích, které jsme koupili. Také mu věnujeme jeden dům v podhradí Pražského hradu, aby jej svobodně a pokojně na věky držel. Kromě toho dáváme našemu klášteru tytéž svobody a milosti, které mají ustanoveny kláštery cisterciáckého řádu v Rakousích, aby sůl, víno a vše své náležející k živobytí převáželi přes Dunaj a přes zemi svobodně a pokojně bez mýta. Aby tudíž tyto naše dary a svolení často řečenému našemu domu zůstaly neporušené, stálé a nezmenšené, dali jsme listinu o tomto sepsat a potvrdit naší oboustrannou pečeti. Svědkové této věci jsou biskup kostela pražského Jan, olomoucký biskup Bruno, probošt pražský Jakub, děkan Vít, Smil z Lichtenburka a jeho syn Jindřich, Ojř ze Svinů, Zdislav ze Šternberka, Boreš z Rýzmburka, purkrabí pražský Jaroš, provinciální sudí Čech, Werner z Kamenného Újezda, Bavor ze Strakonic, Oldřich z Hradce, Vilém purkrabí z Přimdy, Oldřich Zajíc a mnozí jiní. Učiněno léta Páně tisícího dvoustého šedesátého třetího, indikce šesté. Dáno rukou protonotáře mistra Arnolda.

Lukáš Plank (?), Král Přemysl Otakar II. předává cisterciákům zakládací listinu kláštera Zlatá Koruna, nástěnná malba v kněžišti klášterního kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Zlaté Koruně, 1770–1772, na titulní straně je použit detail donační scény.
Foto Tomáš Halama 2013

Zakládací listina kláštera Zlatá Koruna

Úvodní text a překlad: Lukáš Reitingер

Vydal: Národní památkový ústav, územní památková správa v Českých Budějovicích roku 2013.

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV
ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Psal se 6. duben roku 1263

a v rakouském klášteře Heiligenkreuz (Svatý Kříž) se řeholníci cisterciáckého řádu loučili se skupinou svých spolubratří, kteří se téhož dne vydali na cestu. Cílem jejich putování bylo „*jisté místo v Čechách*“, na které dorazili snad už v polovině téhož měsíce. Na konci cesty sice čekal mnichy pohled na řídce osídlený lesnatý kraj, ale právě o těchto zapomenutých končinách se po čtyři roky jednalo až v dalekém Burgundsku, v hlavním řádovém klášteře Cîteaux, stejně jako na královském dvoře Přemysla Otakara II. Právě tento kout jižních Čech nejlépe odpovídal cisterciáckým ideálům a s tímto místem hodlal pátý český král spojit jeden z hlavních zbožných počínů své vlády. Zde založil klášter, v jehož zdech byla v kříšťálové schránce ukryta relikvie, před níž i samotný král Francie sv. Ludvík IX. se pokorně modlil bos a uboze oblečen jen v prosté košili. Oním posvátným předmětem byla trnová koruna, kterou biřici pro posměch nasadili na hlavu umučeného Krista. Jeden trn ze vzácné relikvie si na francouzském králi pro svůj klášter vyprosil Přemysl Otakar II. a z úcty k tomuto daru pojmenoval nové opatství *Svatá (Trnová) Koruna – Sancta (Spinea) Corona*. Někdy v oněch dnech či měsících dal král Otakar otisknout své pečtidlo do vosku zakládací listiny kláštera. Ve středověku bylo běžné, že při oficiálním předání zpečetěné listiny byl její text slavnostně přečten. V duchu tohoto dávného zvyku nechme po 750 letech opět promluvit v překladu privilegium, které stálo u zrodu svého času nejbohatšího cisterciáckého kláštera v českém království.

Na zakládací listině zlatokorunského kláštera z roku 1263 byl původně přivěšen třetí typ oboustranné pečeti Přemysla Otakara II., který král užíval v letech 1262–1264. Na samotném privilegiu se pečeť bohužel nedochovala. Pečeť na listině z 30.1.1262. Národní archiv Praha, Archivy zrušených klášterů, sv. Jiří na Pražském hradě, č. 1610

Na následující dvoustraně: Zakládací listina kláštera Zlatá Koruna, vydaná roku 1263 českým králem Přemyslem Otakarem II. Národní archiv Praha, Archivy zrušených klášterů, Zlatá Koruna, č. 993

In nomine sancte et individue trinitatis amē. Otakarius dei gratia rex bohemie dux austrie et marchio moravie omnibus christi fidelibus presentem paginam inspecturis imperpetuum. Conditores ac rectores universorum monasteriorum et ceterorum ecclesiarum. Nos qui potentissima providencia nos qui potestatis presidemus insublimitate astitutos sublimi sue potencie fecit esse conformes sublimi devotissime vota magnifica vovere et reddere eximur nunc et tenemur. Et quidem qui potentes non abicit cum et ipse sit potens pia quoque vota potentium non contempnit. Quapropter nos qui ipsi gratia progenitorum nostrorum dignitates potestates ac copias omnium plenitudinem possidemus inter alia fidelitatis obsequia quibus ei munificentie intendimus respondere monasterium Cisterciensis ordinis ad ipsam gloriam in honore beate et gloriose dei genitricis marie construere decernimus panem vite ac progenitorum nostrorum remedio et salute ipsum quoque monasterium obreuerenciam sancte spinee Corone volumus ad sanctam Coronam ab omnibus nominari assignantes ordinatorem ipsi cenobio sancte Crucis presentibus etiam nobilibus et baronibus nostris eundem locum donauimus proprio nostro volente deo donatione libera et sollempni cuius predicti tunc in parte meridiana metis Teutonie coniunguntur per fontes et riuos influunt cum aquis pluvialibus nostro regno et in parte occidentali usque in Prachaticz ad predictum Wischgraben ecclesie extenduntur et per viam quam de paraua ad regnum nostrum venit usque ad riuum Obschi dictum porriguntur inde ad riuum Cesschi inde per riuos Koenater et Klopom ad riuum Crenesschi ab hinc in parte aquilonis prius videlicet ad locum ubi riuus Raposchi monti affluit qui Strubob appellatur de vertice huius montis ad ripem dictam vulgariter Pilepin inde per summitatem montium Buleb et Kuba ad montem Slakethi ab hinc descendunt per riuum Huznu et cuncte ac includunt totum predictum Crenov Claden Zaben et Kapor deinde pro ut ipsius predicti inere antiquitus sunt distande ab hinc in parte orientali extenduntur ad montem qui Radisch nuncupatur Et inde pretereunt predictum Hozom et transeunt flumen Vltchaam ad terminos Teutonie supra deos Quicunq; igitur hys terminis includuntur magis siluis pratis pascuis cultis et incultis aquis aquarum decursibus piscinis piscationibus molendinis fodinis questis et inquirendis cum omni proventus itena utilitate et cum monte qui de castrum Dyrtzlar cunctisque rite dicendis et privilegio pro religiosis libere et pacis plenitudine inscribendis Excepta ulla Zabo quam cum agris et campis adiacentibus Virugo nunc a Regoma copant Ad quam nichil penitus de silua noscitur pertinere Ea quoque plena libere et iurisdictione qua nos et progenitores nostri ipsam predictam possidemus sine quolibet diminutione et ulum Monasterio memorato Volentes ipsam ab omni exactione et uexatione indicium monetariorum theloniarum seu quolibet inolenorum infestatione esse librum et immune In statu ut nullus iudicium monetariorum seu quolibet iuriorum et officialium nostrorum impediens prefatum monasterium iuris quippiam sibi audeat uendicare vel inolentie aliquid attemptare Sed si forte vel quilibet sceleratus in bonis et prediis cenobii fuit deprehensus per iudicem proprium per ut ipsius exegerint scelera puniatur Et ut memoria nostra in posterum commendabilis habeatur videlicet quod per defensionem terrarum Austrie et Stirie contra frequentes insultus paganorum et vngarorum personam nostram cum bonis nostris exposuimus et cum rebus omnibus terras nostras duas vineas in Austria que ad nos per pecunia deveniunt tradidimus nostro monasterio ante deo Eadem etiam contulimus domum unam in suburbio presentis castri libere et quiete perpetuo possidendam Preterea eandem libertatem et gratiam quam hunc Claster Cisterciensis ordinis in Austria constituta insalubris vino et omnibus utilitatibus suis per danubium et per terram sine ulla quiete et libere deducendis dedimus nostro clastero Ut igitur hec nostre donationes et concessiones sepe dicte nostre domui perpetuo maneamus incommisse et stabili libere presentem super hys paginam conscribi et sigillo nostro duplici fecimus diligenter committere. Quibus rei testes sunt Johannes Episcopus Pragensis ecclesie Bruno Olmouicensis Episcopus Iacob prepositus Pragensis vicus decanus Amlo de Levdanburch et filius eius Henricus Hoyer de Swinz Szeclaus de Sterenberch Boiso de Ryfenburch Iherossius Burguauus Pragensis Schescho provincialis Iher Vernherus de Steynkirchen Baranus de Strakonitz Viricus de noua domo Willbelmus Burguauus de Phrymberch Viricus Lepus et alij quam plures Acta anno Domini Millesimo Ducentesimo le iij. Indictione vi. Data per manum Magistri Arnoldi Prothonotarii.